

Põllumajanduskaupade eksport: juuli 2016

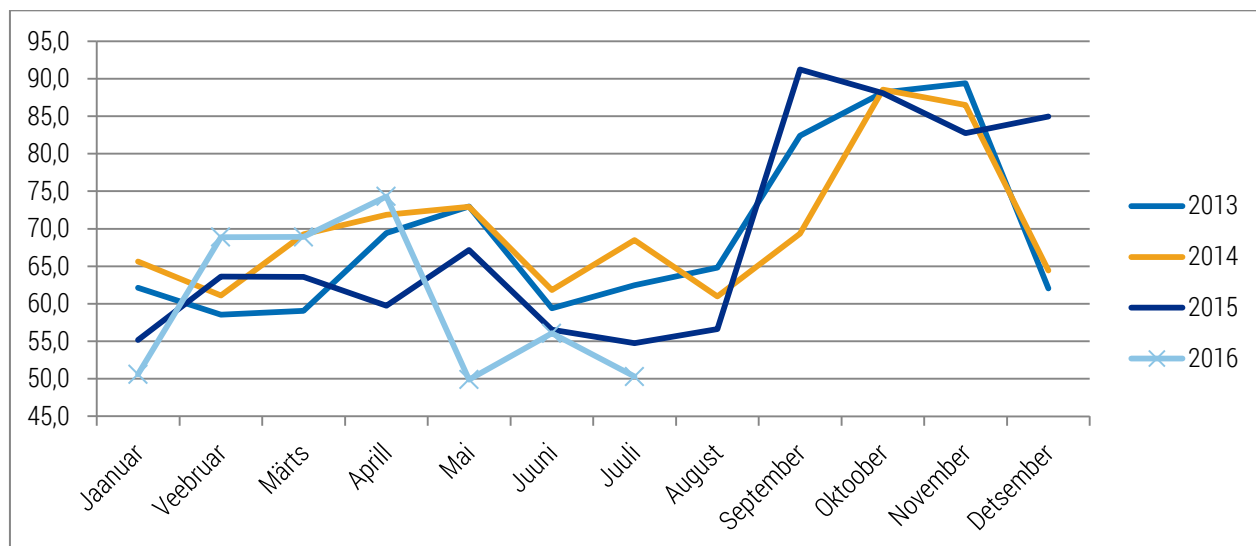
Marie Allikmaa

kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakond / peaspetsialist
koostatud Statistikaameti väliskaubandusstatistika alusel 30.09.2016

Juulis eksporditi põllumajanduskaupu jooksevhindades 79,8 miljoni euro väärtuses. Möödunud aasta juulikuuga võrreldes jäi eksport samale tasemele, import langes aga ligi 6%. Kaubavahetuse puudujääk kahanes 34 miljoni euroni.

Eesti päritolu kaupade osatähtsus moodustas juulis 63% kogu ekspordist. Järgnevalt ongi fookuses Eestis toodetud või töödeldud kaupade eksport.

Joonis 1. Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade ekspordi dünaamika (mln €)

Juuli 2016: eksport taas madalseisus

Eestis päritolu põllumajanduskaupu eksporditi juulis 50,3 miljoni euro väärtuses. Võrreldes isegi kesist ekspordikäivet näidanud 2015. aasta juuliga oli kodumaise toodangu eksport tänavu 8% madalam.

Suurimat langust näitas kaupade EL sisene müük. Enim kahanes põllumajanduskaupade vedu Leetu (-2,4 mln €). Selle peamiseks põhjuseks oli piimakontsentraadi kui Vene sanktsioonide järel üheks

peamiseks Leedu-suunaliseks eksporditavaks tõusnud kauba müügi lakkamine. Üle miljoni euro vähenes juulis (vs. juuli 2015) eksport ka Soome, Taani ja Saksamaale. Kokku andis eksport EL liikmesriikidesse 79% juuli ekspordikäibest.

Enim suurenes Eesti päritolu kaupade vedu Alžeeriasse (+4,3 mln €), kuhu eksporditi üksnes nisu. Juba oluliselt väiksemas mahus kasvas kaupade vedu Norrasse (+443 tuh €) ja Hollandisse (+414 tuh €).

Kaupade lõikes vedas ekspordi langust juba mainitud kontsentreeritud piima ekspordi pea täielik seiskumine: kui mullu juulis eksporditi kontsentreeritud piima ja rööska koort 2,2 miljoni euro väärtuses, siis tänava vaid pisut üle 9 tuhande euro eest. Samuti kahanes möödunud juuliga võrreldes oluliselt Eestis toodetud kastmete ja -segude väljavedu.

Enim kasvas juulis nisu (+3 mln €), õlu (+890 tuh €), rapsi-, rüpsi ja sinepiõlide (+530 tuh €) ning pähklite ja kuivatatud puuviljade segude (+515 tuh €) eksport. Nisu peamiseks sihtturuks oli Alžeeria, õlu viidi enim Läti, taimseid õlised Leetu ja pähklisegusid Soome.

Fookus: kaubavahetus USAga

USA on ELi jaoks peamine põllumajanduskaupade sihtturg. Mullu eksportis EL USAsse 19,4 miljardi euro ja impordis 12 miljardi euro väärtuses põllumajandussaadusi ja toidukaupu. ELi kasuks olev ekspordi ülejääk on impordist tempokamalt kasvanud USA-suunalise müügi tõttu seejuures aasta-aastalt suurenenud. Edasist Atlandi-ülese kaubanduse arengut takistavad peamiselt arvukad mittetariifsed kaubandusbarjäärid, aga ka olemasolevad tollitariifid. USA ja ELi käimasolevate vabakaubanduslepingu (Transatlantic Trade and Investment Partnership – TTIP) kõneluste eesmärk ongi vähendada kaupade ja teenuste vahendamise takistusi.

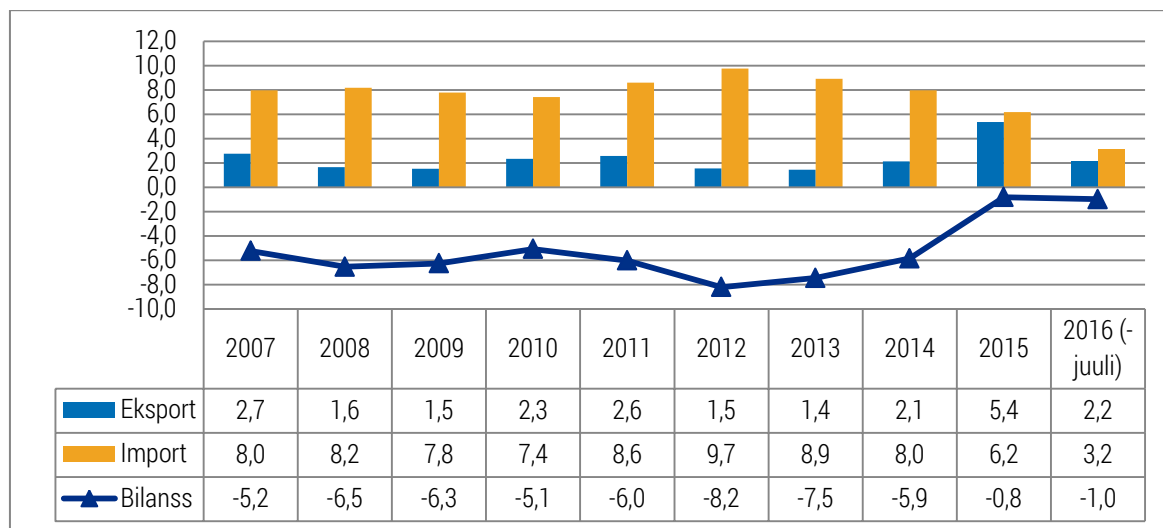
Käesoleval hetkel on läbirääkimised jõudmas punkti, kus osapoolte jaoks kõige tundlikemate teemadega tegelemist enam edasi lükata ei saa. Toidusektori jaoks on teravaks küsimuseks jätkuvalt ELi geograafilise päritolusüsteemi kaitse, mille käsitlemisest leppes (siiski vaid võtmetähtsusega toodete osas) EL ei ole valmis loobuma. USA peamiseks huviks on ELi-poolne tariifide täielik elimineerimine. Tänapäeva seisuga on kokku lepitud 97% lepinguga kaetud tariifirea kaotamise osas.

ELile rakenduvad tollitariifid põllumajandustoodete on hetkel keskmiselt 4,7%, EL kaitseb oma turge USA põllumajandussaaduste impordi eest aga oluliselt kõrgemate (keskmiselt 13,7%) tariifidega. Tariifidest loobumises nähakse seetõttu suhteliselt suuremat võitu USA ekspordile. Samas on väga tõenäoline, et EL ei lähe täieliku kaubanduse liberaliseerimise teed ja kõige tundlikumate toodete puhul jäävad USA ettevõtete jaoks turule juurdepääsu pärssima impordikvoodid. Samuti ei ole EL valmis tegema muudatusi oma toiduohutuse seadustes.

ELi põllumajandus- ja toidusektoril on enim võita USA-poolset mittetariifsete barjääride elimineerimisest. Näiteks saavad EList pärit puu- ja köögiviljad täna USA turule siseneda vaid läbi ühe sertifitseeritud sadama. Ka seisvad ELi ettevõtted silmitsi märkimisväärsete takistustega, kui

nad soovivad USAsse müüa nn „Grande A“ piimatooteid (joogipiim, koored, jogurt, kohupiim, kodujuust). Milliste kompromissidega ja kas üldse TTIP jõustub, pole praegu aga kaugelki selge.

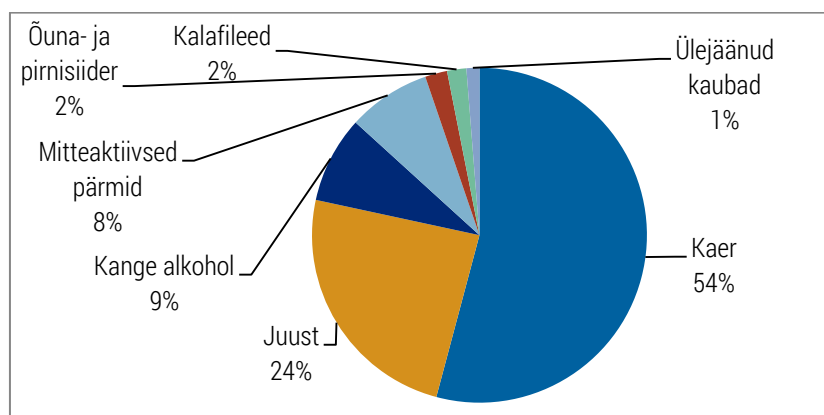
Joonis 2. Eesti põllumajandussaaduste ja toidutoodete kaubavahetus USAga 2007–2016 (mln €)

Eesti jaoks on kaubandusbilanss USAga olnud aastate lõikes püsivalt negatiivne. Impordipartnerina andis mullu 20. positsiooni hoidev USA 0,4% Eestisse toodavate põllumajandussaaduste ja toidukaupade väärtusest. Seejuures ei kuulunud USA ajalooliselt kõrgele ekspordile vaatamata isegi peamise kahekümne sihtriigi hulka – USA turu osatähtsus ekspordikäibes oli vaid 0,5%.

Eesti päritolu kaupade ekspordi osatähtsus USA-suunalisest kaupade liikumisest on aastate lõikes varieerunud. 2015. aastal oli Eestis toodetud või töödeldud kaupade USA-suunalise ekspordi väärtus 3,9 miljoni euroga möödunud aastate kõrgeim. Ekspordi vedas kaer, andes ca 54% ekspordi rahalisest väärtusest. Stabiilselt on USA-sse viidud juustu, kanget alkoholi (valdavalt viina) ja mitteaktiivseid pärme. Ülejäänud kaubagrupid pole USA turul püsivalt kanda kinnitanud.

Joonis 3. Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade eksport USAsse 2015. a

Nõudlus USA kaupade järele on Eesti turul 2012. aastast järjepidevalt vähenenud. Eestisse tuuakse USAst peamiselt alkoholi (viina, likööri, viskit) ning kala ja kalatooteid, mõnevõrra väiksemates kogustes pähkleid, kuivatud köögivilju ja köögiviljasegusid.

Tabelid

Tabel 1. Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade eksport –15 peamist väljaveoartiklit, juuli 2016

Väljaveoartikkel	2015 (€)	2016 (€)	2016 vs. 2015 (%)
Elusveised	1 442 888	1 486 298	+3
Juust ja kohupiim	4 154 414	3 776 905	-9
Jäätis jm toidujää	1 032 998	1 167 434	+13
Kalafileed ja muu kalaliha	1 746 995	2 009 444	+15
Kange alkohol	1 099 926	1 203 036	+9
Kastmed ja tooted nende valmistamiseks; sinep ja sinepipulber	3 205 665	1 131 510	-65
Kontsentreerimata piim ja rõõsk koor	3 184 982	2 267 120	-29
Kääritatud joogid	1 317 816	1 175 416	-11
Külmutatud kala	2 779 018	1 163 979	-58
Leiva- ja saiatooted jms pagaritooted	3 901 466	2 704 849	-31
Linnaseõlu	964 814	1 854 577	+92
Nisu ja meslin	1 408 819	4 389 903	+212
Pärmid; küpsetuspulbrid	2 048 295	1 959 404	-4
Rapsi-, rüpsi- või sinepiõli ja nende fraktsioonid	1 608 380	2 138 391	+33
Vähid	1 919 057	1 347 098	-30

Tabel 2. Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade eksport –15 peamist sihtriiki, juuli 2016

Sihtriik	2015 (€)	2016 (€)	2016 vs. 2015 (%)
Alžeeria	0	4 348 650	-
Hiina	742 778	550 175	-26
Holland	1 158 502	1 572 720	+36
Itaalia	1 585 257	1 716 897	+8
Leedu	8 933 801	6 541 531	-27
Läti	10 000 945	9 894 003	-1
Norra	731 950	1 175 205	+61
Poola	635 615	612 288	-4
Rootsi	3 970 146	3 213 786	-19
Saksamaa	2 575 221	1 083 584	-58
Soome	13 444 466	11 501 624	-14
Šveits	441 556	754 359	+71
Taani	3 155 908	1 514 161	-52
Ukraina	695 323	486 334	-30
Venemaa	565 166	852 545	+51
Ülejäänud riigid	5 880 355	4 486 059	-
Riigid kokku	54 516 989	50 303 921	-8